

2,5 (+ 2,5 km), 1 uur

ZUIDERWATERLINIE WANDELROUTE

Dwars door Benedensas en de Dintelse Gorzen

De **Zuiderwaterlinie** is een historische parelketting van **11 vestingsteden dwars door Brabant**. Ook Steenberghe maakt deel uit van de verdedigingslinie. De sluis Benedensas en het omliggende natuurgebied speelden een belangrijke rol in de bescherming van het vestingstadje.

Ontdek de geschiedenis in en rond **Benedensas**. Over bruggetjes, slootjes en boomstammen bewandel je **natuurgebied Dintelse Gorzen**: een uitgestrekt natuurlandschap vol flora en fauna.

Deze folder bevat twee wandelroutes: een wandelroute van 2,5 kilometer en een verlenging van 2,5 kilometer. Volg de blauwe pijltjes op paaltjes voor de korte wandeling, de verlenging is in het veld zichtbaar met gele pijltjes op paaltjes.

Beneden Sas
restaurant, huiskamercafé en theetuin

ZUIDERWATERLINIE
NOORD-BRABANT

TOEGANKELIJKHEID

De paden zijn ongeschikt voor rolstoelgebruikers.

Honden zijn niet toegelaten.

ACTIVITEITEN

Bij restaurant Beneden Sas kan je off road rolstoelen, kano's en fluisterboten huren. Meer info op www.benedensas.nl/activiteiten.

Route

- 1 Start bij restaurant Beneden Sas (Benedenweg 2, De Heen).
- 2 Loop over de historische schutsluis en beklim de Bunkertreppe.
- 3 Loop terug langs het restaurant en steek de spuisluis over.
- 4 Ga het wildrooster over en wandel richting de loopbrug.
- 5 Steek het water over via de loopbrug.
- 6 Maak een kleine omweg richting de vogelkijkhut. Je ziet er ook de boten over het Volkerak varen.
- 7 Afhankelijk van de datum volg je de lange of korte route.

Van 15 maart t/m 15 juli broeden de vogels in het natuurgebied. Om de vogels rust te gunnen, is de lange wandelroute niet toegankelijk tijdens het broedseizoen.

Tijdens het broedseizoen volg je de korte route (2,5 km), in het veld gemarkeerd met blauwe pijltjes op paaltjes. De verlenging (2,5 km) is gemarkeerd met gele pijltjes.

- 8 Sluit af met een heerlijk stukje taart bij Beneden Sas.

Tip! Vergeet je laarzen niet. In de natte maanden kunnen de paden onder water staan.

LEGENDA

- Bezienswaardigheden
- Route-aanwijzingen
- Beneden Sas restaurant, huiskamercafé en theetuin
- Korte route (2,5 km)
- Verlenging route (2,5 km, niet toegankelijk van 15/03 t/m 15/07)
- Parkeerplaats 1: Benedensasweg 2-4, De Heen
- Parkeerplaats 2: Vlietdijk, Dinteloord
- Bijkomende wandeling Saspoldertje (2 km)

De Zuiderwaterlinie in en rond Benedensas

Eeuwenlang stond de Steenbergse Vliet in open verbinding met het Volkerak. Daardoor regeerden eb en vloed over het landschap. In 1824 werd de monding daarom afgesloten met een sluis, de Benedensas.

Tijdens de Belgische opstand (rond 1831) was de sluis een belangrijk strategisch punt. Ter bescherming werden drie batterijen aangelegd (opstellingsplaatsen voor geschut). Toen het gevaar van aanvallen uit het zuiden verdwenen was, liet men de batterijen aan hun lot over en vervielen ze snel. In 1848 werden ze weer opgeknapt en later ook weer bemand.

In 1886 verloren de batterijen definitief hun militaire waarde. De verdedigingswerken vervielen weer en in 1907 werd de grond overgedragen aan het waterschap. Tegenwoordig zijn de batterijen niet meer te herkennen in het terrein. De sluis en andere bezienswaardigheden zijn wel nog zichtbaar.

1 Buurtschap Benedensas

Buurtschap Benedensas ligt naast de sluis en bestaat uit enkele historische panden. In het oude schippershuis dronken ruige schippers een biertje, totdat ze door de sluis konden varen. Tegenwoordig is het een gezellig restaurant/huiskamercafé/theetuin Beneden Sas. Hier kun je rustig genieten van een hapje en een drankje.

2

Schutsluis Benedensas

Sinds 1824 beschermen de sluisen het achterliggende land tegen hoogwater uit het Volkerak. Ook overbruggen ze het hoogteverschil voor de scheepvaart. De naam 'Benedensas' komt van de locatie van de sluis: deze ligt aan de benedenloop van de Vliet, in tegenstelling tot - inderdaad - Bovensas.

3

Bunkertrepp

Een negen meter hoge houten trap op een oude bunker uit de Tweede Wereldoorlog, dat is de Bunkertrepp. De trap werd in 2016 geplaatst en biedt uitzicht over de Steenbergse Vliet, de Schotse Hooglanders in natuurgebied de Dintelse Gorzen en het Volkerak. Bij goed weer kan je zelfs tot Zuid-Holland of Zeeland kijken! Vergeet ook niet een kijkje binnenin de bunker te nemen. Je vindt er een informatiepunt van de West Brabantse Waterlinie.

De schutsluis staat altijd open om boten door te laten. Om de brug te bedienen, druk je op het aanvraagknopje onder het rode licht. Als je het belletje hoort, kan je oversteken.

4 Waterpeilhuisje

Vanaf 1874 tot 1987 werden alle 75 waterpeilhuisjes die langs de Nederlandse kust stonden, ingezet bij het meten van de eb- en vloedstanden. Dit werd gedaan met peilschrijvers. De vlotter in de buis was verbonden met een schrijfstift, die op- en neergaande bewegingen vastlegde op papier. Zo kon Rijkswaterstaat vanuit Den Haag het waterniveau in het oog houden. Een van de peilschrijvers staat tentoongesteld in het peilhuisje. In 2001 werd het pand als rijksmonument aangeduid.

5 Van zout naar zoet

De Dintelse Gorzen liggen buitendijks, waardoor het gebied eeuwenlang onder invloed stond van de getijden. Met de aanleg van de Philipsdam in 1987 verdween het tij. Zoutminnende planten als zeekraal, zilte schijnsprurrie en schorrenkruid maakten plaats voor zoutmijdende planten als koninginnekruid, kattenstaart, heemst en duinriet.

Het grondwater bevat echter nog steeds zout en komt in de zomer aan de oppervlakte, waardoor je hier en daar nog zoutminnende planten kan tegenkomen.

6 Vogelkijkhut De Papegaai

Dit natuurgebied is een internationaal belangrijk vogelgebied. Een veldleeuwerik, kleine karekiet, Kievit, smient, roodborsttapuit, graspieper en havik: het zijn maar enkele van de vogelsoorten die je in het natuurgebied hoort en ziet. Ook roodborstjes, winterkoningen en tiftjafs hebben er hun thuis.

7 Beestig plezier

Voor de aanleg van de Philipsdam ontstond in het zoute water slib waarin vogels nestjes konden bouwen zonder gestoord te worden. Nadat het water in de Dintelse Gorzen zoet werd, konden er steeds meer plantensoorten groeien. Hierdoor hadden de vogels echter steeds minder plek om te nesten. Voorheen telde men 1000 nestjes in de Dintelse Gorzen, met wat geluk zijn dit er nu 1 à 2 per broedseizoen.

Schrik niet als je oog in oog staat met een Schotse Hooglander. De runderen zorgen ervoor dat het gebied niet dichtgroeit met bomen en struiken. Ook shetlandpony's grazen in de Dintelse Gorzen. In de vroege ochtend of avondschemer is de kans bovendien groot dat je een ree ziet.

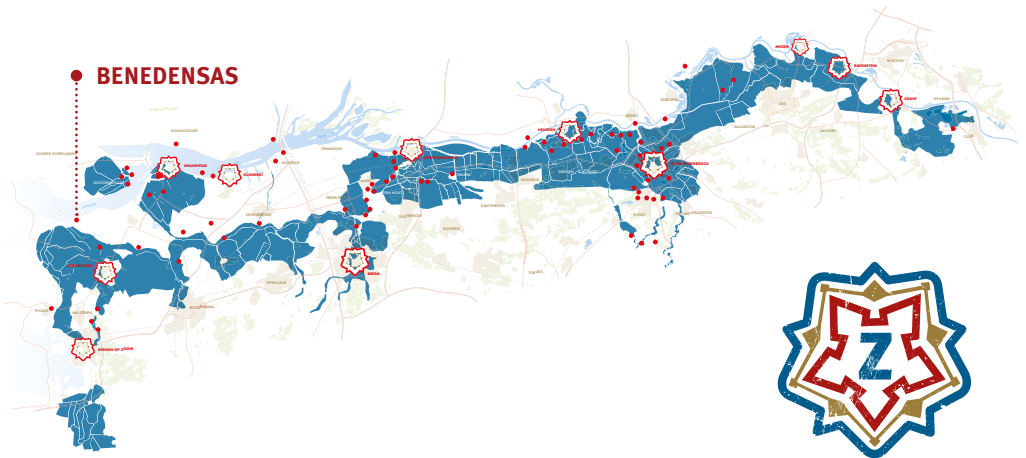
Over de Zuiderwaterlinie

Dwars door Brabant loopt de Zuiderwaterlinie, de oudste, langste en meest gebruikte waterlinie van Nederland.

Het is een ingenieus verdedigingssysteem van vestingsteden, forten, schansen, dijken en sluisen. Vele machthebbers zetten hier het land onder water om Holland te beschermen tegen vijandelijke invallen.

De Zuiderwaterlinie verbindt 11 historische vestingsteden en hun ommelanden met elkaar. Van Bergen op Zoom tot Grave vind je zo een parelketting van historische vestingsteden, stoere forten en bijzondere linielandschappen.

Tot snel in de Zuiderwaterlinie!

Maak je mooie foto's tijdens de wandeling?
Deel ze met **#zuiderwaterlinie** op Facebook en Instagram

